

Test prvočíslnosti:

- Malá Fermatova věta: Pro p prvočíslo a číslo $a < p$, vzájemně nesoudělné, $a^{p-1} \equiv 1 \pmod{p}$
- > Pokud pn nepadá a nemá splněn závěr, určitě to není prvočíslo. (a je svědek složenosti p)
- > Obráceně to ale neplatí vždy. Pro $a=2$ je nejmenší falšující pozitivní šel.

Problém:

- máme, když existuje falšujících
- pro většinu složených čísel n (Carmichaelova č.) platí $a^{n-1} \equiv 1 \pmod{n}$ pro $\forall a < n$ nesoudělné $\leq n$.

Tvrzení: Test složenosti čísel $\in NP$ (svědek: rozhod)

Test prvočíslnosti $\in NP$ (Němce, potřebovat, „jiny“ ověř. alg)

Od roku 2002 test prvočíslnosti $\in P$ (test složenosti $\in P$),

ale rozhod $\in NP$. (Vyniká se proto v RSA)

Označme T jako množinu všech dvojic (k, n) : $k < n$ a platí jeden z podmínek:

a) $k^{n-1} \not\equiv 1 \pmod{n}$ $\rightarrow n$ porušuje malou Fermatovu

c) $\exists i: m = \frac{n-1}{2^i}$ je celé číslo a $1 < \gcd(k^{m-1} - 1, n) < n$

- analyzujeme opakovaně druhé odmocniny z k^{n-1} pro zvyšující se i

dobudeme $k^m \equiv 1 \pmod{n}$, pokud $x^2 \equiv 1 \pmod{n}$, tak $x^2 - 1 \equiv (x+1) \cdot (x-1) \equiv 0 \pmod{n}$,

pro n prvočíslo nutně $x \equiv \pm 1 \pmod{n}$, pro n složené můžeme dostat

některé dělitele n (a k je svědek složenosti)

Tvrzení 1: Číslo n je složené právě tehdy, pokud $\exists k < n$ t.č. $(k, n) \in T$.

Tvrzení 2: Některé n složené. Pak existuje alespoň $\frac{n-1}{2}$ čísel $k < n$ t.č. $(k, n) \in T$

Alg: Rabin-Millerův test.

Vstup: n testované číslo, $m \in \mathbb{N}$ lib.

```
begin
  for i := 1 to m do  $\rightarrow$  Uniform random dist.
    k[i] := Random(1, n-1);
    if T(k[i], n) then "n je složené"; konec fi
  od
  "n je prvočíslo"
end.
```

Algoritmus umí být jen falšivě pozitivní.
To je důležité. Nikdy není falšivě negativní.

$\rightarrow$ Hledá složení, protože pokud to nemůže být prvočíslo

Pokud alg. rozhodne, že n je prvočíslo, pak se může jednat o chybu. V případě chyby všechny vybrané k_i byly "ne-svědci" pro n , a to se může stát podle T.2 s pravděpodobností $P(\text{chyba}) \leq (1/2)^m$, pro nezávislé výběry čísel k_i .

Složitost alg.: Polynomiální k $\log n$, tj. počtu bitů n . (Důkaz složitosti testu $(k, n) \in T$ je netriviální a využívá znalosti z teorie čísel.)

→ možná si tedy pro zkontrolu zvolit takový rozsah čísel, aby byl splněn podmínka.

→ lze snížit počet výsledných chyb počet iterací

→ testy lze provádět paralelně.

Kryptografie:

$e()$ - encryption

$e(): \{0-N\} \rightarrow \{0-N\}^2$

$d()$ - decryption

$d(): \{0-N\}^2 \rightarrow \{0-N\}$

$d()$ je levá inverze k $e()$: $\forall m, d(e(m)) = m$

Asymetrický šifra:

- Alice + Bob, každý public + secret key P_x, S_x

- šifrování binárního $\rightarrow$ většinou se používá blokové šifrování

$P_x(), S_x()$ jsou efektivně vyřešitelné.

Platí: $\forall M \in D: P_x(S_x(M)) = M \wedge S_x(P_x(M)) = M$ tj. funkce jsou vzájemně inverzní pro lib. M .

Bezpečnost:

$S_x()$ nelze odvodit z $P_x()$. Ve skutečnosti jsou funkce P_x, S_x zvrácené.

Rozšířený Euklid. alg.:

$a, b \geq 0$

$d = \text{NSD}(a, b) = \text{nejmenší kladné } x \in \{ax + by \mid x, y \in \mathbb{Z}\}: d = ax + by$

Rozšířený navíc má i koeficienty x, y

RozšířenýEuklid(a,b)

if b=0

then return (a,1,0)

(d', x', y') := RozšířenýEuklid(b, a mod b)

(d, x, y) := (d', y', x' - (a div b)*y')

return (d,x,y)

Správnost:

Pro výsledek rekurse platí: $d' = bx' + (a \bmod b)y'$

Dále platí: $d = \text{nsd}(a, b) = d'$

Chceme x a y , tž. $d = ax + by$ (1).

Úpravou dostaneme:

$d = d' = bx' + (a \bmod b)y'$

$= bx' + (a - \lfloor a/b \rfloor \cdot b)y'$

$= ay' + b(x' - \lfloor a/b \rfloor y')$

Proto volba $x = y'$ a $y = x' - \lfloor a/b \rfloor y'$ zaručuje splnění (1).

Použití: pro počítání inverzních prvků v $\mathbb{Z}_n$

Tvrzení: Pro n -bitová čísla potřebuje RozšířenýEuklid $O(n^3)$ bitových operací.

Idea dk.: Nejmenší čísla (tj. nejhorší případ) při daném počtu kroků jsou Fibonacciho čísla.

Df: Eulerova funkce $\phi(n)$ je pro $n > 1$ # kladných čísel menších než n , nesoudělných s n .

Věta: Pokud je n prvočíslo, pak $\phi(n) = n - 1$. Pokud $n = p \cdot q$, kde p, q jsou různá prvočísla, pak $\phi(n) = \phi(p) \cdot \phi(q) = (p-1) \cdot (q-1)$.

Věta: (Eulerova) Pro a, n nesoudělná, tj. $\text{nsd}(a, n) = 1$, platí: $a^{\phi(n)} \equiv 1 \pmod{n}$

L > Důsledek: Pokud $\text{nsd}(a, n) = 1$, potom multiplikativní inverzní prvek $\langle a \rangle_n^{-1} = \langle a^{\phi(n)-1} \rangle_n$
 $\langle a \rangle_n := a \bmod n$

Malá Fermatova: Je-li p prvočíslo, pak pro $a < p$ vzájemně nesoudělná: $a^{p-1} \equiv 1 \pmod{p}$.

Eulerova věta: pro prvočíslo p je $\phi(p) = p - 1$.

Princip RSA:

RSA šifra (Rivest, Shamir, Adelman)

1. Vyber dvě velká prvočísla p a q (každé má stovky bitů)
2. Spočítej $n = pq$. Spočítej $r = \phi(n) = (p-1)(q-1)$
3. Vyber malé liché číslo e , nesoudělné s r , tj. s $(p-1)(q-1)$.
4. Spočítej multiplikativní inverzní prvek d k e modulo r .
5. Zveřejni (e, n) jako veřejný RSA klíč a uschovej (d, n) jako soukromý RSA klíč.

dešifr. Věta (korektnost RSA): Funkce $\overset{\text{šifrování}}{P(M)} = M^e \pmod{n}$ a $S(M) = M^d \pmod{n}$ definují dvojici inverzních transformací na $Z_n = \{0, 1, \dots, n-1\}$.

Důkaz: Pro všechny $M \in Z_n$ platí: $P(S(M)) = S(P(M)) = M^{\text{ed}} \pmod{n}$.

Protože e a d jsou inverzní prvky modulo r , můžeme upravovat (pro vhodné c)

$$\begin{aligned} M^{\text{ed}} \pmod{n} &\equiv M^{1+cr} \pmod{n} \\ &\equiv M \cdot M^{c \cdot \phi(n)} \pmod{n} \\ &\equiv M \cdot 1 \pmod{n} \\ &\equiv M \pmod{n}. \text{ Q.E.D.} \end{aligned}$$

Příklad (ověřeno):

Volíme $p = 47$, $q = 71$.

Spočítáme $n = 3337$, $r = (p-1)(q-1) = 3220$.

Volíme $e = 79$, spočítáme $d = \langle 79 \rangle_{3220}^{-1} = 1019$.

Klíč P je $(79, 3337)$.

Bob posílá $M = 688$.

$$P(M) = \langle M^e \rangle_n = \langle 688^{79} \rangle_{3337} = 1570 = C$$

My dešifrujeme:

$$S(C) = \langle C^d \rangle_n = \langle 1570^{1019} \rangle_{3337} = 688 = M$$

Proč je RSA bezpečná?

Na základě (e, n) není (zatím) nikdo schopen rychle spočítat d , aniž by znal rozklad $n = p \cdot q$ a teda $\phi(n) = (p-1)(q-1)$. Faktorizace velkých čísel je výpočetně těžký problém.

Pozn.: Jsou i jiné (vhodné) těžké problémy, např. diskrétní logaritmus (v Z_n), na kterých jsou založené kryptografické algoritmy.

Je to asymetrická šifra (která není rychlostně optimální, takže se většinou používá na zabezpečení komunikace).

Konvexní obal v množině:

Df. Množina bodů $A \in R^n$ je *konvexní* iff (právě když) pro $\forall a, b \in A \forall t, 0 \leq t \leq 1$, platí $ta + (1-t)b \in A$.

Konvexní obal množiny A je průnik všech konvexních množin v R^n , které obsahují A . (!Nekonstruktivní def.)

Pozn. Konvexní obal je dobře definovaný, protože průnik lib. systému konvexních množin je konvexní a celý prostor R^n je konvexní.